

Österbottens välfärdsområde
Pohjanmaan hyvinvointialue

Pohjanmaan hyvinvointialueen edustusohje

Hyväksytty: Aluehallitus 21.09.2026

Tiivistelmä

Tämän ohjeen tarkoituksena on vastata käytännön tilanteisiin ja kysymyksiin siitä, mitä asioita Pohjanmaan hyvinvointialueen luottamushenkilöiden, viranhaltijoiden ja henkilöstön on otettava huomioon, jos heille tarjotaan etuja, lahjoja tai vieraanvaraisuutta sidosryhmäyhteistyössä tai muussa viranomaistoiminnassa.

Samalla pyritään kuvaamaan sallitun ja kielletyn toiminnan rajoja niin pitkälti kuin se on mahdollista yleisellä ohjeella. Lisäksi ohjeessa määrätään hyvinvointialueen varojen käytöstä vieraanvaraisuuden tai huomaavaisuuden osoittamiseksi.

Ohjeessa käsitellään myös luottamushenkilöiden ja johtavien viranhaltijoiden opinto- ja strategiamatkoja.

Sisällysluettelo

Pohjanmaan hyvinvointialueen edustusohje.....	1
1 Ohjeen tarkoitus ja soveltaminen	4
2 Edustaminen ja tarjoilu	4
3 Lahjat ja vieraanvaraisuuden vastaanottaminen	6
4 Opinto- ja strategiamatkat	7
5 Täydentävät ohjeet.....	8
Liite: Esimerkkejä sallituista ja kielletyistä tilanteista	9

1 Ohjeen tarkoitus ja soveltaminen

Tämän edustusohjeen tarkoituksena on selventää Pohjanmaan hyvinvointialueen edustamista ja yhteistyösuhteiden hoitamista koskevia käytäntöjä. Ohje sisältää tilaisuuksien järjestämisen, edustuslahjojen tilaamisen ja ulkopuolisen tahon tarjoamien etujen vastaanottamisen menettelytavat. Ohje koskee hyvinvointialueen luottamushenkilöitä, viranhaltijoita sekä työntekijöitä, kun he edustavat hyvinvointialuetta tai hoitavat hyvinvointialueen yhteistyösuhteita. Ohjetta sovelletaan sekä sisäisiin tilaisuuksiin, ulkoisiin sidosryhmille järjestettäviin edustustilaisuuksiin sekä ulkopuolisen tahon järjestämään tilaisuuteen osallistumiseen.

Edustamisen tulee liittyä selkeästi toimijoiden omaan toimialaan ja tehtäviin tai hoidettaviin yhteistyösuhteisiin. Edustamisessa sekä vieraanvaraisuuden osoittamisessa ja vastaanottamisessa tulee aina noudattaa yhdenmukaisia periaatteita.

2 Edustaminen ja tarjoilu

Yleiset periaatteet

Edustamisella tarkoitetaan hyvinvointialueen ulkopuolisille tahoille järjestettäviä tilaisuuksia sekä ulkopuolisen tahon järjestämiä tilaisuuksia. Tällaisia tahoja voivat olla esimerkiksi muiden hyvinvointialueiden tai kuntien edustajat tai ulkopuoliset yhteistyökumppanit. Edustustilaisuuksien tulee liittyä hyvinvointialueen tehtäviin. Tilaisuudet voivat liittyä mm. hyvinvointialueen yhteistyösuhteiden rakentamiseen, kehittämiseen sekä ylläpitämiseen.

Hyvinvointialueen palvelussuhteessa olevan tai luottamushenkilön suorittaman edustamisen tavoitteena on hyvinvointialueen etu. Edustustilaisuuksia järjestämällä tehdään hyvinvointialuetta ja sen palveluita tunnetuksi. Hyvinvointialueen tai ulkopuolisen tahon järjestämään tilaisuuteen osallistumisen ja vieraanvaraisuuden osoittamisen tehtävänä on tukea hyvinvointialueen strategisten tavoitteiden saavuttamista.

Kaikessa tarjoilussa sekä tilaisuuksien järjestämisessä tulee noudattaa kohtuutta. Tarjoilun suhteen on noudatettava tarkkaa harkintaa sen suhteen, mikä on kullekin tilaisuudelle kohtuullinen ja normaalin vieraanvaraisuuden taso. Tarjoiluissa suositaan kotimaista lähiruokaa ja noudatetaan kestävän kehityksen periaatetta.

Koko henkilöstön on noudatettava samoja periaatteita koskien yhteistyösuhteiden liikelahjoja, tarjoilua ja edustamista, jotta henkilöstön kohtelu on tasa-arvoista ja turvaa hyvinvointialueen

asukkaiden luottamusta hyvinvointialueen toimintaan riippumattomana ja puolueettomana viranomaisena.

Edustuskulut

Edustuskulut ovat vieraanvaraisuudesta tai muusta huomaavaisuudesta aiheutuneita kuluja, joilla pyritään uusien toimintasuhteiden luomiseen, entisten säilyttämiseen tai parantamiseen ja muutoin toiminnan edistämiseen.

Edustuskuluihin luetaan kaikki edustustarkoituksessa syntyneet kustannukset. Tällaisia ovat esimerkiksi edustamisesta aiheutuneet välittömät kuluerät, kuten ravintolapalvelut ja edustuslahjat, edustusmatkoista aiheutuneet matka- ja majoituskulut sekä edustamiseen käytetyistä tiloista aiheutuneet kulut.

Edustuskulut kohdistuvat aina sidosryhmiin, asiakkaisiin ja muihin ulkopuolisiin tahoihin eli tilaisuuksiin, joissa vieraina on muita kuin hyvinvointialueen palveluksessa olevia henkilöitä. Kuluihin lasketaan sekä isännän että vieraan kulut. Edustusmenoihin sisältyvät arvonlisäverot ovat vähennys- ja palautuskelvottomia.

Edustuskulujen käsitteleminen tulee järjestää siten, että sisäinen valvonta toteutuu. Kulutositteisiin on aina merkittävä tilaisuuteen osallistuneiden nimet ja tilaisuuden tarkoitus. Tarvittaessa on voitava esittää myös muu tilaisuuteen liittyvä aineisto, kuten vierailuohjelma tai asialista. Lisäksi kirjanpidossa tulee olla edustuskuluja varten oma tilikohta seurannan helpottamiseksi.

Edustamisen tulee aina tapahtua määrärahojen puitteissa. Menotositteiden hyväksyjä vastaa siitä, että määräraha on olemassa. Itseään koskevia laskuja ei saa hyväksyä, vaan laskut hyväksyy ao. esihenkilö. Aluehallituksen ja aluevaltuuston puheenjohtajiston laskut hyväksyy hyvinvointialuejohtaja tai hallintojohtaja.

Tarjoilut

Edustettaessa hyvinvointialuetta ulospäin vieraille voidaan järjestää kahvitarjoilu tai lounas tai vastaava ruokatarjoilu. Tarjoilujen suhteen tulee kuitenkin noudattaa kohtuutta, eikä tarjoilun määrä tai arvo saa ylittää, mitä on pidettävä tavanomaisena vieraanvaraisuutena. Tarjoilu tulee suhteuttaa tilaisuuden luonteeseen ja tarkoitukseen. Juhlavastaanottojen yhteydessä tai korkea-arvoisia vieraita isännöidessä on hyväksyttävää järjestää juhlavampaa tarjoilua kuin tavanomaisissa kokouksissa tai seminaareissa.

Alkoholitarjoilun järjestämisestä päättää aina hyvinvointialuejohtaja, hallintojohtaja, talousjohtaja tai henkilöstöjohtaja. Alkoholitarjoilu voi tulla kyseeseen vain erityisissä tilaisuuksissa (esimerkiksi hyvinvointialueen vastaanotto, pr-tapahtuma, palkitsemistilaisuus

ja iltatilaisuus). Alkoholista voidaan tarjota pääsääntöisesti tervetuliaismaljana (kuohuviini tai vastaava) sekä viininä ruokailun yhteydessä kohtuullisina määrinä. Alkoholitarjoilun yhteyteen on aina varattava myös alkoholiton vaihtoehto.

Edustustilat

Edustamispaikkaa valittaessa tulee pyrkiä hyödyntämään hyvinvointialueen omia tiloja ja palveluja. Muita tiloja voidaan käyttää, jos Pohjanmaan hyvinvointialueella ei ole käytettävissä tilaisuuden järjestämiseen sopivia tiloja. Tiloja valittaessa tulee pyrkiä kustannustehokkuuteen.

Maksullisiin edustustilaisuuksiin osallistuminen

Yhteistyötahon omaan toimintaan liittyviin juhliin tai PR-tapahtumiin osallistuminen on hyväksyttävää ja perusteltua, mikäli se vaikuttaa olennaisesti yhteistyösuhteiden hoitamiseen, ja tällöin osallistujan matka- ja majoituskulut voidaan korvata. Muihin ulkopuolisten kustantamiin tilaisuuksiin (esimeriksi kulttuuritapahtumat ja urheilukilpailut) osallistumista on syytä harkita huolellisesti ja suhtautua niihin pidättyväisesti erityisesti silloin, jos pääsylipun hinta on korkea. Joissakin tilanteissa osallistuminen maksulliseen tapahtumaan on helpommin hyväksyttävissä, mikäli tapahtuma on osa yhteistyötahon järjestämää yhteistyötapaamista ja tapahtuma sijoittuu esim. kokouksen väliin tai heti sen jälkeen.

Muut määräykset

Hyvinvointialuejohtaja osallistuu edustustilaisuuksiin ja edustaa hyvinvointialuetta oman harkintansa mukaisesti edellä mainitut periaatteet huomioiden.

Hyvinvointialuejohtaja linjaa laajamuotoisiin edustustilaisuuksiin liittyvät kysymykset yhdessä aluehallituksen puheenjohtajan kanssa. Hyvinvointialuejohtaja tai hallintojohtaja päättää luottamushenkilöiden edustamisesta ja siitä aiheutuvien kustannusten korvaamisesta.

3 Lahjat ja vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Merkkipäivien yhteydessä tai muissa erityistilanteissa (esimerkiksi vieraita isännöitäessä) on sallittua antaa yhteistyökumppaneille tavanomaisia lahjoja. Lahjojen antamisessa tulee noudattaa kohtuullisuutta. Lahjan arvo saa olla enintään 100 euroa. Merkkipäivän tai eläkkeelle siirtymisen yhteydessä lahjan arvo voi kuitenkin olla enintään 150 euroa. Lahjan

antamisesta päättää määrärahoista vastaava lähiesihenkilö. Lahjoissa suositaan paikallista tuotantoa.

Vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Kuntien ja hyvinvointialueiden viranhaltijalain 17 §:n sekä rikoslain 40 luvun 1 ja 12 §:n mukaan viranhaltija tai julkisyhteisön työntekijä ei saa vaatia, ottaa vastaan eikä hyväksyä lahjaa tai muuta etuutta, joka vaikuttaa tai jonka tarkoituksena on vaikuttaa taikka joka voi vaikuttaa hänen toimintaansa virkatehtävissä.

Tavanomaisen ja kohtuullisen vieraanvaraisuuden vastaanottaminen ei lähtökohtaisesti vaaranna luottamusta virkatehtävien asianmukaiseen hoitamiseen.

Viranhaltijoiden yhteydet ympäröivään yhteiskuntaan ovat tärkeitä ja edistävät usein virkatehtävien tuloksellista hoitamista. Rangaistavaa on lahjan tai muun edun antaminen tai vastaanottaminen silloin, kun siihen liittyy mahdollisuus vaikuttaa virka- tai palvelussuhteessa tapahtuvaan päätöksentekoon tai toimintaan.

Jokaisen tulee ilmoittaa esihenkilölleen tilanteista, joissa puolueettomuus voi vaarantua. Esihenkilö arvioi ja ratkaisee tapauskohtaisesti, heikentävätkö olosuhteet viranhaltijalain tai rikoslain tarkoittamalla tavalla luottamusta viranomaistoimintaan. Esihenkilön tekemä ratkaisu ei kuitenkaan vapauta yksittäistä viranhaltijaa rikosoikeudellisesta vastuusta, vaan viranhaltijan tulee aina käyttää omaa harkintaansa. Epäselvissä tilanteissa etuutta ei tule ottaa vastaan.

4 Opinto- ja strategiamatkat

Luottamushenkilöille ja johtaville viranhaltijoille järjestettävien opinto- ja strategiamatkojen sekä koulutusten tarkoituksena on tukea hyvinvointialueen strategisten kehittämistavoitteiden saavuttamista. Matkoihin voi joissakin tapauksissa sisältyä iltatilaisuuksia ja majoittumista. Näissä tilanteissa noudatetaan tämän ohjeen luvussa 2 esitettyä edustamista ja tarjoilua koskevia määräyksiä.

Luottamushenkilöt

Toimielinten sekä niiden yksittäisten jäsenten opinto- ja strategiamatkat sekä koulutukset hyväksytään asianomaisessa toimielimessä ennen matkaa tai koulutusta. Toimielinten puheenjohtajien osalta matkoja ei tarvitse hyväksyä erikseen toimielimessä puheenjohtajan tehtävään liittyvän aseman vuoksi.

Poikkeustapauksissa hallintojohtaja voi hyväksyä toimielimen jäsenen matkan tai koulutuksen. Tällöin matka tai koulutus saatetaan tiedoksi toimielimen seuraavassa kokouksessa.

Toimielin tai matkamääräyksen antaja voi edellyttää matkaa tai koulutusta koskevan raportin laatimista.

Luottamustoimen hoitamisesta aiheutuneiden kustannusten korvaamista koskeva hakemus tulee mahdollisuuksien mukaan toimittaa hallintojohtajalle kahden kuukauden kuluessa kustannusten syntymisestä.

Johtavat viranhaltijat

Hyvinvointialueen johtavat viranhaltijat voivat osallistua opinto- ja strategiamatkoihin joko yhdessä poliittisen toimielimen kanssa tai itsenäisesti virkatehtäviensä puitteissa. Yksittäisille opintomatkoille osallistuminen edellyttää matkamääräystä.

Hyvinvointialueen johtoryhmä voi osallistua myös yhteisiin strategiapäiviin. Tällaisia matkoja varten laaditaan yhteinen matkamääräys, jonka hyväksyy hyvinvointialuejohtaja.

Hyvinvointialuejohtajan viranhoitoon liittyvän matkamääräyksen hyväksyy aluehallituksen puheenjohtaja.

Johtavien viranhaltijoiden koulutuksiin sovelletaan henkilöstöjaoksen erikseen hyväksymää matka- ja matkakorvausohjetta.

5 Täydentävät ohjeet

Henkilöstöjaosto antaa tarvittaessa hyvinvointialueen yksittäisiä henkilöstöryhmiä koskevia täydentäviä edustusohjeita.

Tarvittaessa voidaan soveltuvin osin noudattaa myös valtiovarainministeriön ohjetta vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista (VN/27196/2023) sekä Kuntaliiton yleiskirjettä 17/2017 Ohje vieraanvaraisuudesta, eduista ja lahjoista.

Liite: Esimerkkejä sallituista ja kielletyistä tilanteista

Viranhaltijan puolueettomuus ja riippumattomuus muodostavat viranomaistoiminnan perustan. Viranomaisten tulee erityisen huolellisesti varmistaa, että toiminta on puolueetonta ja että se näyttäytyy puolueettomana myös ulkopuolisen näkökulmasta. Alla on esitetty esimerkkejä sallituista ja kielletyistä tilanteista. Epäselvissä tilanteissa tulee konsultoida esihenkilöä.

Sallitut tilanteet:

- Kahvin, lounaan tai päivällisen tarjoaminen ulkoisille yhteistyökumppaneille tai niiden vastaanottaminen virallisten tapaamisten yhteydessä, kun tarjoilulla on selkeä yhteys hyvinvointialueen toimintaan.
- Pienen muistamislahjan (esimerkiksi kirjan tai mainostuotteen) antaminen tai vastaanottaminen virallisten vierailujen tai merkkipäivien yhteydessä.
- Osallistuminen tervetuliaismaljaan sekä viinin tai vastaavan alkoholittoman juoman tarjoiluun aterian yhteydessä edustustilaisuuksissa.
- Osallistuminen kansallisiin tai kansainvälisiin konferensseihin on sallittua silloin, kun edustaminen on perusteltua ja osallistuminen liittyy työtehtäviin tai hyvinvointialueen toimintaan. Osallistuminen tulee hyväksyttää etukäteen lähiesihenkilöllä. Jos konferenssimaksun, matkan, majoituksen tai muita osallistumisesta aiheutuvia kustannuksia maksaa kokonaan tai osittain ulkopuolinen taho, on erikseen arvioitava, voiko osallistuminen vaikuttaa tai näyttää vaikuttavan virkatehtävien puolueettomaan hoitamiseen. Tällaisissa tapauksissa osallistumista ei pidetä perusteltuna.

Kielletyt tilanteet:

- Käteisen rahan tai lahjakorttien vastaanottaminen tai antaminen. Käteisen vastaanottamista virkatehtävän suorittamisen yhteydessä pidetään aina lainvastaisena. Lahjakortti rinnastetaan käteiseen rahaan.
- Sellaisten lahjojen tai etuuksien vastaanottaminen, jotka voivat vaikuttaa puolueettomuuteen tai synnyttää riippuvuussuhteen.
- Arvokkaiden lahjojen tai muiden etuuksien vastaanottaminen toimittajilta tai yhteistyökumppaneilta.
- Väkevien alkoholijuomien tarjoaminen tai nauttiminen edustustilaisuuksissa.

- Osallistuminen tilaisuuksiin, joiden tarkoitus on epäselvä tai joilla ei ole yhteyttä hyvinvointialueen toimintaan.
- Edustusmäärärahojen käyttäminen yksityisiin tarkoituksiin, kuten perhejuhliin tai henkilökohtaisiin juhlatilaisuuksiin.